

ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების პრობლემები თანამედროვე საქართველოში

ბორის ჭიჭინაძე

ეკონომიკის დოქტორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Borkach2020@gmail.com

აბსტრაქტი

„ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მოთხოვნათა თანახმად ქვეყნის მთელი ტერიტორიის თანაბარი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მიზნით, სახელმწიფო ხელისუფლების შესაბამის ორგანოებმა უნდა დაადგინონ თვითმმართველობების საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებების სფეროში შესაბამისი სახელმწიფო სტანდარტები და ტექნიკური რეგლამენტები. ადგილობრივი თვითმმართველობებში საბიუჯეტო დამოუკიდებლობის და მუნიციპალური ეკონომიკის მდგრადი განვითარების მიმართულებით კიდევ უფრო რთულად დგას საკითხი რუსეთ-უკრაინის ომის და მსოფლიოში მიმდინარე არაპროგნოზირებადი პროცესების გათვალისწინებით. შექმნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა შეიმუშავონ შიდა და გარე რისკებზე გათვლილი ეკონომიკური პოლიტიკა. აუცილებელია გაიზარდოს ადგილობრივი თვითმმართველობების საჯარო მოხელეთა კომპეტენცია და შესაბამისად გაიზარდოს ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარი შემოსავლების წილი მთლიან მუნიციპალურ ბიუჯეტში. ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა, საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელების უზრუნველსაყოფად მაქსიმალურად უნდა შეუწყონ ხელი ადგილობრივ ბიზნეს-სექტორს, რათა დამატებით შეიქმნას ახალი სამუშაო ადგილები. ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა შეიმუშავონ ისეთი ადგილობრივი განვითარების გეგმები, რომელიც მაქსიმალურად გაითვალისწინებს ადგილობრივ შესაძლებლობებს და უზრუნველყოფს ადგილობრივ თვითმმართველობებში მცხოვრები მოქალაქეების მდგრად სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას. ადგილობრივი განვითარების გეგმების შედგენისას მაქსიმალურად უნდა იქნას გამოყენებული უცხოეთის განვითარებული ქვეყნების, ადგილობრივი თვითმმართველობების გამოცდილება. საჭიროების შემთხვევაში საქართველოს ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა დააფუძნონ ერთობლივი საწარმოები უცხოეთის დამეგობრებულ ქალაქებთან ერთად. უნდა მოხდეს გამოცდილების ურთიერთგაზიარება და თანამედროვე ევროპული სიახლეების და ინოვაციების საქართველოს ადგილობრივ თვითმმართველობებში დანერგვა. მნიშვნელოვანი ღონისძიებებია გასატარებელი ადგილობრივ თვითმმართველობებში კორუფციის, ნეპოტიზმის და ჩრდილოვანი ეკონომიკის დონის შემცირების მიმართულებით.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემა ადგილობრივ თვითმმართველობებში არის საჯარო მოხელეთა დაბალი კომპეტენცია, ადგილობრივი ინიციატივების ნაკლებობა, წარმატებული საჯარო მოხელეების დაუფასებლობა. შექმნილი მდგომარეობა მნიშვნელოვნად აუარესებს ადგილობრივი თვითმმართველობების მუშაობის ხარისხს და პროფესიონალი კადრების ადგილობრივი თვითმმართველობებიდან გადინებას უწყობს ხელს. მდგომარეობას ართულებს ის, რომ ადგილობრივ თვითმმართველობებში (ისევე როგორც მთელ ქვეყანაში) მნიშვნელოვნადაა გაუარესებული დემოგრაფიული მდგომარეობა. თუ შექმნილ მდგომარეობას არ დავუპირისპირეთ გამართული და ეფექტური დემოგრაფიული პოლიტიკა, მაშინ მდგომარეობა კიდევ უფრო გართულდება უახლოეს მომავალში, რამაც შეიძლება ეროვნულ კატასტროფამდე მიგვიყვანოს. მსოფლიოში და რეგიონში შექმნილი მდგომარეობა ძალიან არაორდინალურია, გამომდინარე აქედან ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ შეიმუშავებული სოციალურ-ეკონომიკური პოლიტიკაც არაორდინალური და გარე და შიდა რისკებზე გათვლილი უნდა იყოს.

საკვანძო სიტყვები: ადგილობრივი თვითმმართველობა, საკუთარი უფლებამოსილება, დელეგირებული უფლებამოსილება, საბიუჯეტო პრობლემები

JEL: R59

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.20>

ციტირებისათვის: ჭიჭინაძე ბ. (2023) ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების

პრობლემები თანამედროვე საქართველოში. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ადამიანური კაპიტალი, ინსტიტუტები, ეკონომიკური ზრდა“. შრომების კრებული. ქუთაისის უნივერსიტეტი. გვ. 157 - 168. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.20>

შესავალი

ყველა ქვეყნის ადგილობრივ თვითმმართველობებს, მათ შორის საქართველოს ადგილობრივ თვითმმართველობებს, გააჩნიათ საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებები. საქართველოს „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მე-15 მუხლის თანახმად ადგილობრივ თვითმმართველობებს გააჩნიათ:

ა. საკუთარი უფლებამოსილებები;

ბ. დელეგირებული უფლებამოსილებები.

კანონმდებლობის შესაბამისად საკუთარ უფლებამოსილებას ადგილობრივი თვითმმართველობები ახორციელებენ დამოუკიდებლად საკუთარი პასუხისმგებლობით. დელეგირებული უფლებამოსილება არის ზემდგომი ორგანოს (სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკა) უფლებამოსილება, რომელიც თვითმმართველობებს გადაეცემა კანონის საფუძველზე ან კანონმდებლობის შესაბამისად დადებული ხელშეკრულების საფუძველზე, სათანადო მატერიალური და ფინანსური უზრუნველყოფით.

ძირითადი ტექსტი

თვითმმართველობების საკუთარი უფლებამოსილებები საკმაოდ ვრცელია. ქვემოთ მოვიყვანთ იმ უფლებამოსილებებს, რომელთა განხორციელებასაც ადგილობრივი თვითმმართველობები ეფექტურად ვერ ახდენენ. „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მე-16 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარი უფლებამოსილებებია:

1. მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტის პროექტის მომზადება, განხილვა და დამტკიცება,

დამტკიცებულ ბიუჯეტში ცვლილებების შეტანა, ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის მოსმენა და შეფასება. საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად საბიუჯეტო სახსრების განკარგვა, სახაზინო ფინანსური ოპერაციებისა და საბანკო ტრანზაქციების წარმოება; საქართველოს მუნიციპალიტეტების უმრავლესობაში აღნიშნული საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელება მნიშვნელოვანი ხარვეზების ფონზე მიმდინარეობს. გამომდინარე იქედან რომ მუნიციპალიტეტებს აქვთ ძალიან მცირე ადგილობრივი, საკუთარი შემოსავლები (ადგილობრივი შემოსავლების წილი მთლიან ადგილობრივ ბიუჯეტში 15-18 %-ია), ამიტომ ბიუჯეტების პროექტის შედგენაც ცენტრალური ხელისუფლების მითითებითა და რეკომენდაციებით მიმდინარეობს. კრიტიკას ვერ უძლებს ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის მოსმენის და შეფასების პრაქტიკაც. ფაქტიურად არ არსებობს ის კრიტერიუმები რომლის საშუალებითაც მოხდებოდა ბიუჯეტის შეფასება. ხშირ შემთხვევაში ბიუჯეტის შესრულების დროს ადგილი აქვს სუბიექტურ მიდგომებს, რითაც მნიშვნელოვნად ილახება მუნიციპალიტეტების ინტერესები. პრობლემებია ადგილობრივი საბიუჯეტო სახსრების განკარგვის მიმართულებით, რადგანაც ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების დამოუკიდებლობის ხარისხი, საბიუჯეტო სახსრების განკარგვისას ძალიან დაბალია. მუნიციპალიტეტები, ადგილობრივი დამოუკიდებელი ბიუჯეტების არ-არსებობის გამო მთლიანად ცენტრალურ ხელისუფლებაზე არიან დამოკიდებულნი.

2. ადგილობრივი მნიშვნელობის ბუნებრივი რესურსების, მათ შორის წყლისა და ტყის რესურსების და მუნიციპალიტეტის

საკუთრებაში არსებული მიწის რესურსების, მართვა კანონით დადგენილი წესით;

აღნიშნული საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელებას მუნიციპალიტეტები ფაქტიურად ვერ ახორციელებენ, ადგილობრივი წყლის, ტყის და მიწის რესურსების არ-არსებობის გამო. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს მთავრობა ვალდებული იყო 2016 წლის 1 იანვრამდე მოემზადებინა და საქართველოს პარლამენტისათვის წარედგინა შესაბამისი კანონპროექტი ადგილობრივი მნიშვნელობის ბუნებრივი რესურსების, მათ შორის წყლისა და მიწის რესურსების განსაზღვრის მიზნით, ამ დრომდე შესრულებული არ არის და აღნიშნული მიმართულებით მუნიციპალიტეტები ვერ ახორციელებენ კანონმდებლობით დაკისრებულ საკუთარ უფლებამოსილებებს. ასეთი მიდგომით კიდევ უფრო ილახება მუნიციპალიტეტების უფლებები და ისინი ვერ ახდენენ საერთაშორისო კონვენციებით განსაზღვრული იმ ძირითადი უფლებამოსილების გამხორციელებას, როგორცაა ადგილობრივო მოსახლეობისათვის მნიშვნელოვანი ადგილობრივი სერვისების მიწოდება, რითაც მუნიციპალიტეტები შორდება საკუთარ მოსახლეობას. იმედია საქართველოს მთავრობის მიერ დაჩქარდება ამ მეტად მნიშვნელოვანი საკითხის მოგვარება.

3. ადგილობრივი გადასახადებისა და მოსაკრებლების შემოღება და გაუქმება კანონით დადგენილი წესით. მათი განაკვეთების დადგენა კანონით გათვალისწინებული ზღვრული ოდენობის ფარგლებში; ადგილობრივი მოსაკრებლების ამოღება;

ამჟამად საქართველოს მუნიციპალიტეტების კომპეტენციები ადგილობრივი გადასახადების და მოსაკრებლების შემოღების კუთხით მეტად სავალალოა და კრიტიკას ვერ უძლებს. მუნიციპალიტეტებში არ არსებობს არანაირი ადგილობრივი გადასახადები, გარდა ერთი ქონების გადასახადი-

სა, რომლის შემოღების ვალდებულება ცენტრალური ხელისუფლების კომპეტენციაა და მუნიციპალიტეტების უფლებამოსილება ადგილობრივი გადასახადებისა და მოსაკრებლების შემოღების კუთხით ფიქციას წარმოადგენს. კარგი იქნება თუ ამ მიმართულებით საქართველოს მუნიციპალიტეტებში დაინერგება ევროპული და ამერიკული გამოცდილება და შემოღებული იქნება ადგილობრივი სამემოსავლო გადასახადი, ასევე დღეს მოქმედი საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადებიდან (მოგება) ნაწილი დარჩება ადგილობრივ ბიუჯეტებში. სავსებით შესაძლებელია განხორციელდეს და დაინერგოს ეს ინოვაციური მიდგომები მუნიციპალიტეტებში, თუნდაც ცენტრიდან მისაღები ტრანსფერების (სპეციალური, კაპიტალური, მიზნობრივი) პროპორციულად შემცირების ხარჯზე, რადგანაც ასეთი მიდგომით მნიშვნელოვნად გაიზრდება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების დაინტერესება ადგილობრივი საბიუჯეტო შემოსავლების დივერსიფიკაციის მიმართულებით და მნიშვნელოვნად გაზრდის მათ ანგარიშვალდებულებას ადგილობრივი მოსახლეობის და ბიზნეს-სექტორის მიმართ. ასევე აუცილებელია ადგილობრივმა მუნიციპალიტეტებმა მოახდინოს ისეთი სფეროებიდან გადასახადების ადმინისტრირება, რომელი სფეროებიდანაც შემოსავლების სამსახური ფაქტიურად ვერ ახდენენ გადასახადების ამოღებას. კერძოდ ასეთი სფეროებია: ბინის გამქირავებლები, ტრანსპორტით მომსახურების (მათ შორის ტაქსი) განმახორციელებელი პირები, ავტომანქანების შემკეთებელი პირები, რეპეტიტორები და სხვა. ამჟამად ამ კუთხით არსებული მდგომარეობა ვერანაირ კრიტიკას ვერ უძლებს. შექმნილი მდგომარეობით კი მნიშვნელოვნად ილახება მუნიციპალიტეტების საბიუჯეტო-საფინანსო ინტერესები. იმედია ამ სფეროში არსებული მდგომარეობის გამოსწორებით დაინტერესდება

მთავრობა და მიღებული იქნება ისეთი კანონი, რომელიც მნიშვნელოვნად გაზრდის მუნიციპალიტეტების დამოუკიდებლობის ხარისხს აღნიშნული მიმართულებით.

4. მუნიციპალიტეტების სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმვა და შესაბამის სფეროში ნორმებისა და წესების განსაზღვრა; ქალაქთმშენებლობითი დოკუმენტაციის, მათ შორის, მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმის, განაშენიანების რეგულირების, დასახლებათა ტერიტორიების გამოყენებისა და განაშენიანების რეგულირების წესების დამტკიცება;

საჭიროა აღინიშნოს, რომ აღნიშნული მიმართულებით საქართველოს მუნიციპალიტეტებში დღეს არსებული მდგომარეობა კრიტიკას ვერ უძლებს. არ არსებობს სივრცით-ტერიტორიული დაგეგმვა, შესაბამის სფეროში არ არის განსაზღვრული საჭირო ნორმები და წესები. არ არსებობს ქალაქთმშენებლობითი დოკუმენტაცია, მათ შორის მიწათსარგებლობის გენერალური გეგმები, არ არის დადგენილი განაშენიანების რეგულირების წესები. მიუხედავად იმისა, რომ უკვე 10 წელზე მეტია რაც მიმდინარეობს საუბრები ამ მიმართულებით, მდგომარეობა მუნიციპალიტეტებში ძალიან რთულია და ფაქტიურად მუშაობაც კი არ არის დაწყებული ამ კუთხით. შექმნილი მდგომარეობა მნიშვნელოვნად აუარესებს მუნიციპალიტეტების მდგომარეობას, ხელს უწყობს უკანონო მშენებლობების წამოწყებას, მათ შორის მრავალსართულიან ბინებზე უკანონო მიშენებებს, რაც ადგილობრივი მოსახლეობის სამართლიან გულისწყრომას იწვევს. აუცილებელია მუნიციპალიტეტებმა ამ კუთხით მოიძიონ როგორც საბიუჯეტო ასევე არასაბიუჯეტო თანხები, რათ შეადგინონ ეს გეგმები, რაც უფრო პროგნოზირებადს და შედეგზე ორიენტირებულს გახდის მათ შემდგომ ფუნქციონირებას. ასეთი გეგმების შედგენის შემდეგ მუნიციპალიტეტების საქმიან-

ობა არ იქნება ქაოსური და მნიშვნელოვნად შეიცვლება დღეს არსებული მანკიერი პრაქტიკა აღნიშნული მიმართულებით.

5. მყარი (საყოფაცხოვრებო) ნარჩენების შეგროვება და გატანა;

ამ კუთხით მუნიციპალიტეტებში მეტად მძიმე მდგომარეობაა. მწირი საბიუჯეტო შემოსავლების და დაუხვეწავი საკანონმდებლო ბაზის გამო მუნიციპალიტეტები ეფექტურად ვერ უზრუნველყოფენ ნარჩენების გატანას და მართვას. აუცილებელია საერთაშორისო დონორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გზით მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდეს ამ მიმართულებით მუნიციპალიტეტების მდგომარეობა, რათა მათ მოახდინონ ამ მეტად მნიშვნელოვანი და მოსახლეობისათვის საჭირობო საკითხის ოპერატიულად მოგვარება. აღნიშნული მიმართულებით კიდევ უფრო რთულად დგას საქმე მუნიციპალიტეტების სოფლის ტერიტორიებზე. მუნიციპალიტეტები მწირი საბიუჯეტო შემოსავლების და არასაკმარისი სპეციალური ტექნიკის გამო ვერ უზრუნველყოფენ მოსახლეობიდან მყარი (საყოფაცხოვრებო) ნარჩენების გამოტანას. შექმნილი მდგომარეობა უარყოფითად აისახება მოსახლეობის საერთო კეთილდღეობაზე და მათ სამართლიან გულისწყრომას იწვევს. საჭიროა მთავრობის ხელშეწყობით სწრაფად შეიცვალოს მუნიციპალიტეტებში ამ მიმართულებით, დღეს არსებული მძიმე მდგომარეობა.

6. წყალმომარაგების (მათ შორის ტექნიკური წყლით მომარაგების) და წყალანირების უზრუნველყოფა; ადგილობრივი მნიშვნელობის სამელიორაციო სისტემის განვითარება;

ამ კუთხით მუნიციპალიტეტებში მდგომარეობა მეტად რთულია. მუნიციპალიტეტები ვერ ახდენენ საკუთარი მოსახლეობის უზრუნველყოფას სასმელი წყლით და ვერ უზრუნველყოფენ სამელიორაციო სისტემის განვითარებას. „ადგი-

ლობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ თანახმად მუნიციპალიტეტები სასმელი წყლის მიწოდებას და წყალანირებით მომსახურებას უზრუნველყოფს შესაბამისი ლიცენზიატი კერძო სამართლის სუბიექტების საშუალებით იმ დასახლებებში, სადაც სასმელი წყლის მიწოდებას და წყალანირების მომსახურებას შესაბამისი ლიცენზიატი მიმწოდებელი არ ახორციელებს. ამჟამად სასმელი წყლისა და წყალანირებით მომსახურებას უზრუნველყოფს სახელმწიფოს მიერ დაფუძნებული „გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული სერვისების მიწოდება მუნიციპალიტეტების საკუთარ უფლებამოსილებას წარმოადგენს, მდგომარეობა სულ სხვაა და მუნიციპალიტეტები ვერ უზრუნველყოფენ ამ უფლებამოსილების განხორციელებას. შექმნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე მეტად მძიმედ არის საქმე სასმელი წყლის მიწოდების კუთხით, საერთოდ კრიტიკას ვერ უძლებს მუნიციპალიტეტებში წყალანირების მდგომარეობა. შექმნილი მდგომარეობა სასწრაფოდ საჭიროებს ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან შესაბამის რეაგირებას. კიდევ უფრო რთულად არის საქმე ადგილობრივი მნიშვნელობის სამელიორაციო სისტემების განვითარების მიმართულებით. მუნიციპალიტეტები საბიუჯეტო სახსრების არ-არსებობის გამო ვერ უზრუნველყოფენ ამ საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელებას. სამელიორაციო მეურნეობის განვითარებას თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. საჭიროა აღინიშნოს, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო თანხებით ადგილებზე ყოველწლიურად ხდება მოსახლეობისთვის სასმელი წყლის წყაროების და წყალთა სისტემების შეკეთება, ან ახლის შექმნა, მაგრამ რთულად არის საქმე საქართველოს ადგილობრივ თვითმმარ-

თველობებში უკვე შექმნილი წყალთა სისტემების კონტროლის და სასმელი წყლის ხარისხის მონიტორინგის მიმართულებით.

7. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში რეგულარული სამგზავრო გადაყვანის ნებართვის გაცემა; მოსახლეობის მუნიციპალური ტრანსპორტით მომსახურების ორგანიზება;

მოუწესრიგებელი საკანონმდებლო ბაზის გამო თვითმმართველ თემებში ამ კუთხით მდგომარეობა საგანგაშოა. აღნიშნულ სფეროში მუნიციპალური ტრანსპორტით მომსახურების ორგანიზება ხორციელდება მხოლოდ თვითმმართველ ქალაქებში, ხოლო თვითმმართველ თემებში ეს საკითხი კვლავ ღიად არის დარჩენილი. მიუხედავად ცენტრალური მთავრობის მრავალი მცდელობისა და დაპირებისა ამ საჭირობოტო თემის გადაწყვეტა არ ხდება, რაც მნიშვნელოვან პრობლემებს უქმნის ადგილობრივ მოსახლეობას, რაც გამოიხატება იმაში, რომ ადგილობრივი ხელისუფლებები ვეღარ ახდენენ გარკვეული კატეგორიის პირებისათვის (ომის მონაწილეები, ინვალიდები, უსინათლო პირები, მრავალშვილიანი ოჯახები, მარტოხელა დედები და სხვა) მგზავრობის მომსახურების ნაწილობრივ სუბსიდირებას, რაც მოსახლეობის სამართლიან გულისწყრომას იწვევს, შექმნილი მდგომარეობით კი მნიშვნელოვნად ილახება მუნიციპალიტეტების უფლებები, დამოუკიდებლად, თავისი პასუხისმგებლობის ქვეშ განახორციელოს ეს მეტად მნიშვნელოვანი საკუთარი უფლებამოსილება. არსებული კუთხით შექმნილი მდგომარეობა ასევე მნიშვნელოვან ფინანსურ ზიანს აყენებს ადგილობრივ ბიუჯეტებს, რაც გამოიხატება ტრანსპორტის სფეროში მომუშავე პირების მხრიდან ბიუჯეტში ძალიან მწირი თანხების მობილიზებით, სატრანსპორტო მომსახურების ტარიფის ხელოვნურად ზრდით და სხვა. საკითხი საჭიროებს სამართლებრივ მოგვარებას, რა-

თა სწრაფად შეძლონ თვითმმართველმა თემებმა კანონმდებლობით მათზე დაკისრებული საკუთარი უფლებამოსილების შესრულება.

8. გარე ვაჭრობის, გამოფენების, ბაზრებისა და ბაზრობების რეგულირება;

თვითმმართველ თემებში აღნიშნული მიმართულებით მდგომარეობა კრიტიკას ვერ უძლებს. არასწორი და დაუხვეწავი საკანონმდებლო ბაზის გამო ისინი ვერ ახდენენ გარე ვაჭრობის, გამოფენების, ბაზრებისა და ბაზრობების რეგულირებას. შექმნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ქაოტურად მიმდინარეობს გარე ვაჭრობები, ხშირ შემთხვევაში გარე ვაჭრობის მიმდევარი პირები მნიშვნელოვნად უშლიან ხელს ადგილობრივი მოქალაქეების სამართლიან უფლებას გადაადგილდნენ ქალაქის ქუჩების ტროტუარებზე. ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები ფაქტიურად ვერ უზრუნველყოფენ ამ მეტად მნიშვნელოვანი საკითხის მოგვარებას. საჭიროა ამ მიმართულებით ცენტრალური ხელისუფლების მნიშვნელოვანი გააქტიურება, რათა გაიზარდოს ადგილობრივი მთავრობების კომპეტენციები და შესაძლებლობები გარე ვაჭრობის, გამოფენების, ბაზრებისა და ბაზრობების რეგულირების მიმართულებით. მუნიციპალიტეტებში დღეს არსებული მდგომარეობა ადგილობრივი მოქალაქეების სამართლიან გულისწყრომას იწვევს. საკითხის მოგვარება უკვე ათეულია წლებია არ ხდება.

9. გარე რეკლამის განთავსების რეგულირება;

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნულ სფეროში შეიძლება ითქვას, რომ საკანონმდებლო ბაზა მოწესრიგებულია, მუნიციპალიტეტებში მდგომარეობა მაინც რთულია. დაკვირვებებმა გვიჩვენა, რომ საქართველოს მუნიციპალიტეტების აბსოლუტურ უმრავლესობაში გარე რეკლამის გან-

თავსება რეგულირებული არ არის. ქაოტურად ახდენენ სხვადასხვა ფიზიკური და იურიდიული პირები თავიანთი რეკლამების განთავსებას მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე, სანაცვლოდ კი ადგილობრივი ბიუჯეტებში საერთოდ არ იხდიან თანხებს. საკითხი ადგილობრივი ხელისუფლებების მხრიდან საჭიროებს სამართლებრივ მოგვარებას და ადმინისტრირების გამკაცრებას.

10. მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებული ქონების მართვა და განკარგვა ამ კანონითა და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილი წესით;

მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული კუთხით საკანონმდებლო ბაზა შეიძლება ითქვას, რომ მოწესრიგებულია, ხშირად მუნიციპალიტეტები დამოუკიდებლად ვერ ახდენენ ამ საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელებას. ხშირად თბილისში რეგისტრირებული იურიდიული პირები (სს„სილქნეტი“, სს „ენერგო-პრო ჯორჯია“, შპს „მაგთიკომი“, შპს „ჯეოსელი“ და სხვა) სარგებლობენ მუნიციპალიტეტების საკუთრებაში არსებული ქონებით (ელ.ენერჯის ბოძები, სიგნალის გადამცემი აპარატურა და სხვა), მაშინ როცა ადგილობრივი ბიუჯეტებში არაფერს არ იხდიან. საჭიროა ამ კუთხით დაიხვეწოს ადგილობრივი საკანონმდებლო ბაზა და ადგილობრივი საკრებულოების მიერ დადგინდეს საფასურის ის ოდენობა, რომელიც უნდა გადაიხადონ კერძო კომპანიებმა ადგილობრივი ქონების სარგებლობის უფლებისათვის. საკითხის სამართლებრივად მოგვარების შემთხვევაში მნიშვნელოვნად გაიზრდება ადგილობრივი ბიუჯეტების საშემოსავლო ნაწილი, ასევე ლეგალური სახე მიეცემა ადგილებზე ამ კომპანიების საქმიანობასაც.

11. შინაური ცხოველების ყოლის წესების დადგენა და უპატრონო ცხოველებთან დაკავშირებული საკითხების გადაწყვეტა;

აღნიშნული საკითხი თითქმის ყველა

მუნიციპალიტეტში მოუგვარებელია. მიუხედავად იმისა, რომ ამ საკითხის მოგვარება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების საკუთარ უფლებამოსილებას წარმოადგენს, ისინი მაინც ვერ ახდენენ ამ საკითხის გადაწყვეტას. შინაური ცხოველების ყოლის წესები დადგენილი არ არის, რაც მნიშვნელოვან პრობლემას უქმნის ადგილობრივ მოქალაქეებს. საჭიროა ამ კუთხით გაზიარებულ იქნას უცხოეთის გამოცდილება და სწრაფად მოხდეს ცენტრალური ხელისუფლების ფინანსური და სამართლებრივი დახმარებით მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე შინაური ცხოველების ყოლის წესების დადგენა, ასევე უპატრონო ცხოველებთან დაკავშირებული საკითხების ოპერატიულად გადაწყვეტა.

12. სასაფლაოების მოწყობა და მოვლა-პატრონობა;

აღნიშნული კუთხით საქართველოს მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე მდგომარეობა რთულია. მუნიციპალიტეტები ობიექტური თუ სუბიექტური მიზეზების გამო ვერ უზრუნველყოფენ სასაფლაოების მოწყობას და მათ მოვლა-პატრონობას. შექმნილი მდგომარეობა ხელს უწყობს სასაფლაოების ტერიტორიების ქაოტურად გამოყენებას, რაც ადგილობრივი მოქალაქეების სამართლიან გულისწყრომას იწვევს. აუცილებელია მუნიციპალიტეტებმა როგორც საკუთარი ასევე მოზიდული არასაბიუჯეტო თანხებით მოახდინონ უკვე არსებული სასაფლაოების მოწყობა და მათი მოვლა-პატრონობა. ბევრ მუნიციპალიტეტში მნიშვნელოვანი პრობლემებია შექმნილი ახალი სასაფლაოების მოწყობის კუთხით, რადგანაც მიწების უმრავლესობა უკვე პრივატიზებულია კერძო და იურიდიულ პირებზე, გამომდინარე აქედან სწრაფადაა აუცილებელი მუნიციპალიტეტებმა თავის საკუთრებაში დაირეგისტრონ ის სასოფლო და არასასოფლო მიწები, რომლებიც შემდეგ გამოყენებული იქნება

სასაფლაოების მოწყობისათვის. საკითხი მეტად აქტუალურია და ადგილობრივი ხელისუფლებების მხრიდან სწრაფ რეაგირებას მოითხოვს.

13. უსახლკაროთა თავშესაფრით უზრუნველყოფა და რეგისტრაცია;

საქართველოს მუნიციპალიტეტებში ამ კუთხით მდგომარეობა რთულია. ბევრ მუნიციპალიტეტში არათუ თავშესაფრით უზრუნველყოფის საკითხი, არამედ უსახლკაროთა რეგისტრაციაც კი არ არის განხორციელებული. მიუხედავად იმისა, რომ ამ საკითხის მოგვარება ადგილობრივი ხელისუფლების საკუთარი უფლებამოსილებაა, მდგომარეობა მაინც რთულია. ხშირად მუნიციპალიტეტები მწირი ადგილობრივი შემოსავლების გამო ვერ უზრუნველყოფენ ამ საკითხის გადაწყვეტას. საჭიროა ამ საკითხის მოსაგვარებლად მუნიციპალიტეტებმა მოიძიონ როგორც საბიუჯეტო, ასევე არასაბიუჯეტო თანხები და სწრაფად მოახდინონ ამ მეტად მნიშვნელოვანი პრობლემის გადაწყვეტა. საკითხის გადაწყვეტისას მუნიციპალიტეტებმა უნდა გამოიყენონ უცხოეთის გამოცდილება, რაც გამოიხატება იმაში, რომ ადგილობრივმა მუნიციპალიტეტებმა უსახლკარო პირების თავშესაფრით უზრუნველყოფისათვის დააფუძნონ ადგილობრივი არაკომერციული (არასამეწარმეო) იურიდიული პირები, რომელსაც ეყოლებათ თავისი ხელმძღვანელები და ორგანიზებულად მოხდება უსახლკარო პირების მომსახურება. საკითხი საჭიროებს სამართლებრივ მოგვარებას, რათა კიდევ უფრო არ გართულდეს მუნიციპალიტეტებში არსებული უსახლკარო პირების სოციალური მდგომარეობა. მუნიციპალიტეტების უმრავლესობაში ხშირად უსახლკარო მოქალაქეებს ღია ცის ქვეშ უხდებათ ღამის გათევა, რაც კიდევ უფრო აუტანელს ხდის მათ მდგომარეობას.

14. დამატებული ღირებულების გადასახადის ადგილობრივი თვითმმართველო-

ბების ბიუჯეტებში განაწილება

2019 წლიდან ადგილობრივი თვითმმართველობების ბიუჯეტებში გათანაბრებითი ტრანსფერის ნაცვლად ირიცხება ფინანსთა მინისტრის შესაბამისი ბრძანებით დამტკიცებული წესის შესაბამისად, ქვეყნის მასშტაბით აკრეფილი დამატებული ღირებულების გადასახადის 19 %. მიუხედავად იმისა, რომ ამ გადასახადიდან მობილიზებული თანხების ოდენობა აჭარბებს გათანაბრებითი ტრანსფერიდან შემოსულ თანხებს, საჭიროა აღინიშნოს, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობების საბიუჯეტო დამოუკიდებლობა მაინც არ გაზრდილა. ადგილობრივი თვითმმართველობები კვლავ ცენტრალური ხელისუფლების მიერ კონტროლირებად ფინანსებზე არიან დამოკიდებულნი და ხშირ შემთხვევაში გადასახადების განაწილების აღნიშნულმა სისტემამ კიდევ უფრო შეამცირა ადგილობრივი თვითმმართველობების მოტივაცია დამატებული ღირებულებით დასაბეგრი ბაზის გაზრდის მიმართულებით.

15. ადგილობრივი თვითმმართველობების პრიორიტეტების და განვითარების გეგმების შედგენა

„ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ შესაბამისად ადგილობრივი აღმასრულებელი ორგანოები (მერიები) ყოველწლიურად, ბიუჯეტის პროექტის მომზადებასთან ერთად ადგენენ თვითმმართველობის პრიორიტეტების გეგმას და წარუდგენენ ადგილობრივ წარმომადგენლობით ორგანოებს (საკრებულოებს). საჭიროა აღინიშნოს, რომ ამ მიმართულებით მნიშვნელოვნადაა დაკნინებული საკრებულოების როლი და ისინი არ მონაწილეობენ ადგილობრივი თვითმმართველობების პრიორიტეტების გეგმების შედგენაში, მაშინ როცა, მოქმედი კანონმდებლობით საკრებულოები წარმომადგენენ ადგილებზე პოლიტიკის გამტარებელ ძირითად

ორგანოებს. ეს საკითხი საჭიროებს სამართლებრივ რეგულირებას.

16. ადგილობრივ თვითმმართველობებში მცხოვრები მოქალაქეების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება

მიუხედავად იმისა, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობის აღმასრულებელი (მერია) და წარმომადგენლობითი (საკრებულო) ორგანოები პასუხისმგებელნი არიან ადგილობრივ თვითმმართველობებში მცხოვრები მოქალაქეების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე, მდგომარეობა ადგილებზე რთულია. სირთულე ძირითადად გამოიხატება იმაში, რომ თვითმმართველობების უმრავლესობას არ გააჩნიათ ადგილობრივი განვითარების გეგმები. ხშირ შემთხვევაში არსებული განვითარების გეგმები ვერ პასუხობს თანამედროვე მოთხოვნებს და ვერ უზრუნველყოფს ადგილობრივი მოქალაქეების მდგრად სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას. მდგომარეობას კიდევ უფრო ართულებს ის, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობები ვერ ფლობენ სრულყოფილ ინფორმაციას თვითმმართველობებში, უმუშევრობის, ინფლაციის, გასული და შემოსული ინვესტიციების, გამოშვებული პროდუქციის რაოდენობის და დანაშაულის დონის მაჩვენებლების შესახებ.

17. ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის თანახმად, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანო უფლებამოსილია განახორციელოს ღონისძიებები და საქმების ხელშეწყობის, სოფლის მეურნეობის, მათ შორის, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის, მხარდაჭერისა და ტურიზმის განვითარების, სოციალური დახმარებისა და ჯანდაცვის, ადგილობრივ დონეზე ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების ხელშეწყობის, მასობრივი სპორტის ხელშეწყობის, გარემოს დაცვის, საზოგადოებრივი განათლების, გენდერული თა-

ნასწორობის ხელშეწყობის, ადგილობრივი მნიშვნელობის არქივის წარმოების, ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრების, ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნის, მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ინვესტიციების მოზიდვის, ინოვაციური განვითარების მხარდაჭერის და სხვა მიზნით.

მიუხედავად იმისა, რომ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებს გარდა კანონით განსაზღვრული საკუთარი უფლებამოსილებებისა, უფლება აქვთ იზრუნონ ზემოაღნიშნული საკითხების გადაწყვეტაზე, მდგომარეობა ადგილებზე კრიტიკას ვერ უძლებს. ხშირ შემთხვევაში მუნიციპალიტეტები მწირი ადგილობრივი საბიუჯეტო შემოსავლების გამო ვერ ახდენენ აღნიშნული საკითხების გადაწყვეტას. გამომდინარე აქედან მუნიციპალიტეტების უმრავლესობაში რთულად არის საქმე ახალგაზრდული პოლიტიკის განვითარების ხელშეწყობის, ასევე მასობრივი სპორტის, გარემოს დაცვის, საზოგადოებრივი განათლების, გენდერული თანასწორობის და გარემოს დაცვის ხელშეწყობის კუთხით. არასაკმარისი საბიუჯეტო თანხების გამო მუნიციპალიტეტები ვერ უზრუნველყოფენ ადამიანების ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს შექმნას, მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე ინვესტიციების მოზიდვას და ინოვაციური განვითარების მხარდაჭერას.

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ მუნიციპალიტეტებში ხშირ შემთხვევაში პრობლემაა საკუთარი უფლებამოსილებების შესრულების მიმართულებით. საკითხი ცენტრალური და ადგილობრივი ხელისუფლებების მხრიდან, რეგიონული ხელისუფლების მონაწილეობითა და მხარდაჭერით საჭიროებს სწრაფად მოგვარებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში კიდევ უფრო გართულებულია მუნიციპალიტეტებში ამ კუთხით დღეს არსებული მდგომარეობა, რაც ადგი-

ლობრივი მოქალაქეების სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობას გააუარესებს, მთლიანობაში საფრთხე დაემუქრება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების სტაბილურ და მდგრად განვითარებას.

გარდა ზემოდ აღნიშნული საკუთარი უფლებამოსილებისა მუნიციპალიტეტებს გააჩნიათ დელეგირებული უფლებამოსილებებიც. დელეგირებული უფლებამოსილების წესი და პირობები რეგულირდება მოქმედი კანონმდებლობით. „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მე-17 მუხლის თანახმად;

18. სახელმწიფო ან ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ორგანოს მიერ მუნიციპალიტეტისათვის უფლებამოსილებების დელეგირება შეიძლება შესაბამისად საქართველოს საკანონმდებლო აქტით ან ავტონომიური რესპუბლიკის კანონით, აგრეთვე საქართველოს ან ავტონომიური რესპუბლიკის კანონმდებლობის საფუძველზე დადებული ხელშეკრულებით, სათანადო მატერიალური და ფინანსური რესურსების გადაცემით;

პრაქტიკაში ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებზე ცენტრალური ხელისუფლების მხრიდან ხდება ძირითადად უფლებამოსილების დელეგირება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის და წვევამდელი პირების სამხედრო სავალდებულო სამსახურში გაწვევის მიმართულებით, სწორედ ამ უფლებამოსილებების დელეგირებას ახდენენ ცენტრალური და ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლებები ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებზე. მუნიციპალიტეტებზე შეიძლება ასევე მოხდეს სხვა უფლებამოსილებების დელეგირებაც. საჭიროა აღინიშნოს, რომ უფლებამოსილებების დელეგირებისას ფორმდება ხელშეკრულება, რომელსაც ხელი უნდა მოაწეროს შესაბამისი სამინისტროს წარმომადგენელმა და მუნიციპალიტეტის მერმა. ხელშეკრულებას კი ამტკიცებს საკრებულო სრული შე-

მადგენლობის უმრავლესობით. საქართველოს მუნიციპალიტეტებზე დაკვირვებამ ცხადყო, რომ მუნიციპალიტეტების უმრავლესობაში დელეგირებული უფლებამოსილებების განხორციელებამდე შესაბამის სამინისტროსა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებს შორის არ ფორმდება ხელშეკრულება, ასევე არ ხდება ხელშეკრულების დამტკიცება ადგილობრივი საკრებულოების მხრიდან. საკითხი საჭიროებს სამართლებრივ მოგვარებას. საჭიროა გაიზარდოს ამ კუთხით მუნიციპალიტეტების უფლებები, ასევე გაიზარდოს ცენტრალური ხელისუფლების შესაბამისი ორგანოების პასუხისმგებლობა ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების წინაშე.

მოქმედი კანონმდებლობით მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია დელეგირებული უფლებამოსილებები საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ ფარგლებში ადგილობრივ პირობებთან მისადაგებით განახორციელოს. ცენტრალური ხელისუფლებიდან უფლებამოსილების დელეგირებისას ასევე აუცილებელია იმავე ხელშეკრულებით განისაზღვროს ის სამინისტრო, რომელიც დელეგირებული უფლებამოსილებების განხორციელებას გაუწევს სახელმწიფო დარგობრივ ზედამხედველობას.

დასკვნა

„ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ მოთხოვნათა თანახმად ქვეყნის მთელი ტერიტორიის თანაბარი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მიზნით სახელმწიფო ხელისუფლების შესაბამის ორგანოებს უფლება აქვს, მუნიციპალიტეტის საკუთარი და დელეგირებული უფლებამოსილებების სფეროში შესაბამისი ნორმატიული აქტით დაადგინონ სახელმწიფო სტანდარტები და ტექნიკური რეგლამენტები. საქართველოში ამ კუთხით არსებული მდგომარეობა კრიტიკას ვერ

უძლებს და საჭიროა შესაბამისი საკანონმდებლო ბაზის დახვეწა;

ადგილობრივ თვითმმართველობებში საბიუჯეტო დამოუკიდებლობის და მუნიციპალური ეკონომიკის მდგრადი განვითარების მიმართულებით კიდევ უფრო რთულად დგას საკითხი რუსეთ-უკრაინის ომის და მსოფლიოში მიმდინარე არაპროგნოზირებადი პროცესების ფონზე. შექმნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა შეიმუშავონ შიდა და გარე რისკებზე გათვლილი ეკონომიკური პოლიტიკა. ეკონომიკური პოლიტიკის შემუშავებისას ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა უნდა გამოიყენონ რეგიონში ამ მიმართულებით არსებული მდიდარი სამეცნიერო პოტენციალი;

ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარი უფლებამოსილების დროულად და სრულყოფილად განხორციელების მიზნით, აუცილებელია გაიზარდოს ადგილობრივი თვითმმართველობების საჯარო მოხელეთა კომპეტენცია და შესაბამისად გაიზარდოს ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარი შემოსავლების წილი მთლიან მუნიციპალურ ბიუჯეტში;

ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა, საკუთარი უფლებამოსილების სრულყოფილად განხორციელების უზრუნველსაყოფად მაქსიმალურად გამოიყენონ უცხოეთის განვითარებული ქვეყნების, დამეგობრებული ქალაქების გამოცდილება. საბიუჯეტო და არასაბიუჯეტო შემოსავლების გაზრდის მიზნით მოახდინონ ერთობლივი ბიზნეს-სუბიექტების დაფუძნება და გამოცდილების ურთიერთგაზიარება;

ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა საკუთარი უფლებამოსილებების განხორციელების უზრუნველსაყოფად გააფართოონ თანამშრომლობა ადგილობრივ ბიზნეს-სექტორთან. შეადგინონ ადგილობრივი მნიშვნელობის ბიზნეს-გეგმები და გეგმე-

ბის რეალიზება განახორციელონ ერთობ-
ლივი (კერძო და მუნიციპალური) ფინანს-
სებით;

ქვეყანაში შექმნილი მძიმე დემოგრაფი-
ული მდგომარეობიდან გამომდინარე ად-
გილობრივმა თვითმმართველობებმა საკუ-
თარი და მოზიდული ფინანსური რესურ-
სების ხარჯზე შეიმუშავეს ადგილობრივი
დემოგრაფიული მდგომარეობის გაუმჯო-
ბესების გეგმები, ასევე განახორციელონ
მოქალაქეების დასაქმების ხელშემწყობი
ღონისძიებები;

მსოფლიოში და რეგიონში შექმნი-

ლი მძიმე ეკონომიკური და პოლიტიკური
მდგომარეობიდან გამომდინარე, ადგი-
ლობრივმა თვითმმართველობებმა მაქსიმა-
ლურად იზრუნონ ადგილობრივი შემო-
სავლების დივერსიფიცირებაზე და ზრდა-
ზე, გამომდინარე აქედან ეფექტურად ხარ-
ჯონ ბიუჯეტში მობილიზებული ფინანსე-
ბი;

მნიშვნელოვანი ღონისძიებებია გასატა-
რებელი ადგილობრივ თვითმმართველო-
ბებში ნეპოტიზმის, კორუფციის და ჩრდი-
ლოვანი ეკონომიკის დონის შემცირების
მიმართულებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

საქართველოს ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი

საქართველოს საგადასახადო კოდექსი

საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი

ჭიჭინაძე ბ., (2017) „ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების პრობლემები პერსპექ-
ტივები“, აკაკი წერეთლის ქუთაისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ქუთაისი., 2017

www.geostat.ge - საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

Development Problems of Local Self-Governments in Modern Georgia

Boris Chichinadze

Doctor of Economics, Akaki Tsereteli State University
Borkach2020@gmail.com

Abstract

In accordance with the requirements of the "Local Self-Government Code", for the purpose of equal socio-economic development of the entire territory of the country, the relevant state authorities should establish relevant state standards and technical regulations in the field of self-governments' own and delegated powers. In local self-governments, the issue of budgetary independence and sustainable development of the municipal economy is even more difficult considering the Russia-Ukraine war and the unpredictable processes taking place in the world. Based on the current situation, local self-governments should develop an economic policy designed for internal and external risks. It is necessary to increase the competence of civil servants of local self-governments and accordingly to increase the share of local self-governments' own revenues in the total municipal budget. Local self-governments, in order to ensure the implementation of their powers, should support the local business sector as much as possible in order to additionally create new jobs. Local self-governments should develop such local development plans that take into account local capabilities as much as possible and ensure sustainable socio-economic development of citizens living in local self-governments. When drawing up local development plans, the experience of foreign developed countries and local self-governments should be used as much as possible. If necessary, local self-governments of Georgia should establish joint ventures with friendly foreign cities. Mutual sharing of experience and introduction of modern European innovations and innovations in local self-governments of Georgia should be done as much as possible. There are important measures to be taken in local self-governments, in the direction of reducing corruption, nepotism and shadow economy.

One of the important problems in local self-governments is low competence of civil servants, lack of local initiatives, underestimation of successful civil servants. The created situation significantly worsens the quality of work of local self-governments and promotes the outflow of professional staff from local self-governments. The situation is further complicated by the fact that the demographic situation in the local governments (as well as in the whole country) has significantly deteriorated. If we do not confront the created situation with a sound and effective demographic policy, then the situation will become even more complicated in the near future, which may lead to a national catastrophe. The situation created in the world and in the region is very unusual, hence the socio-economic policy developed by the local self-governments is also unusual and should be calculated on external and internal risks.

Keywords: local self-government, own authority, delegated authority, budgetary problems

JEL: R59

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.20>

For citation: Chichinadze B. (2023) Development Problems of Local Self-Governments in Modern Georgia. International Scientific Conference "Human Capital, Institutions, Economic Growth". Proceedings. Kutaisi University. pp. 157-168. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.20>

References

Code of Local Self-Government of Georgia

Tax Code of Georgia

Budget Code of Georgia

Chichinadze B., (2017) "Problems of development of local self-governments, perspectives", Akaki Tsereteli

Kutaisi University Publishing House, Kutaisi

www.geostat.ge - National Statistical Service of Georgia